

جمهوری اسلامی ایران
مجلس شورای اسلامی

شماره چاپ 1640

شماره ثبت 672

دوره دهم - سال چهارم

تاریخ چاپ 1398/8/20

یک شوری

طرح اعمال سه جانبه گرایی در ارکان عالی سازمان تأمین اجتماعی

کمیسیون های ارجاعی

اصلی: اجتماعی

فرعی:

اقتصادی - برنامه و بودجه و محاسبات - بهداشت و درمان - ویژه حمایت از تولید ملی و نظارت بر اجرای سیاست های کلی اصل چهل و چهارم (44) قانون اساسی

معاونت قوانین

باسمه تعالی

ریاست محترم مجلس شورای اسلامی

احتراماً طرح ذیل که به امضای 55 نفر از نمایندگان رسیده است، جهت طی مراحل قانونی تقدیم می شود.

مقدمه (دلایل توجیهی):

- حکم مندرج در ماده (2) قانون برنامه ششم توسعه که باید به عنوان موضوعات خاص، کلان و فرابخشی به آنها پرداخته شود و «بیمه های اجتماعی و ساماندهی و پایدارسازی صندوق های بیمه ای و بازنشستگی» یکی از این موضوعات می باشد.

- مسائل و چالشهای مبتلابه سازمان ها و صندوق های بیمه بازنشستگی که آنرا به عنوان یک ابر چالش مطرح ساخته است و ضرورت ارائه راهکارهایی برای برون رفت از این بحران

- مداخلات مضر و غیرضرور حاکمیتی و دولتی در سازمان ها و صندوق های بیمه بازنشستگی که بخشی از آن در گزارش مرکز پژوهشهای مجلس شورای اسلامی درخصوص سازمان تأمین اجتماعی تبیین شده است.

- عدم حفظ شخصیت مستقل حقوقی و بروز خدشه در استقلال مالی و اداری سازمان ها و صندوق های بیمه بازنشستگی

- عدم حضور و مشارکت فعال و مؤثر شرکای اجتماعی (خدمت گیرندگان و تأمین کنندگان منابع) سازمان ها و صندوق های بیمه بازنشستگی در ارکان عالی تصمیم گیری و نظارتی آنها

- چهار مصوبه سالهای اخیر هیأت وزیران در مورد اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی (مصوبات دولت قبلی) مورد ایراد مجلس و دیوان عدالت اداری

و شرکای اجتماعی (کارگر، کارفرما، مستمری‌بگیر و کارشناسان و مدیران صاحب‌نظر) سازمان قرار گرفته است. نتیجه آنکه تغییرات انجام‌شده و اساسنامه جاری سازمان تأمین اجتماعی حتی با ماده (17) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی و اصلاحیه ماده (113) قانون مدیریت خدمات کشوری نیز انطباق کامل ندارد و کماکان واجد مغایرتهای قانونی است.

- مصوبات مزبور بیشتر با رویکردهای غیرکارشناسی و به تناسب انتصاب افراد و یا در جریان اختلاف درونی و پیرامونی دولت قبلی با سایر قوا، دچار تغییر و تبدیل گردیده و به‌ویژه در آن رعایت اصول سه‌جانبه‌گرایی، تناسب اختیار و مسئولیت، جدایی نظارت از اجراء و... نگردیده است.

- برخی از تغییرات مزبور با مصادره به مطلوب از ماده (17) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی صورت پذیرفته درحالی که ماده مزبور ناظر به سازمان‌های دولتی و عمومی و دوجانبه (کارمند- دولت) می‌باشد و به همین دلیل در ترکیب ارکان آنها، صرفاً نمایندگان «خدمت‌گیرندگان» (بیمه‌شده) گنجانده شده و از «تأمین‌کنندگان منابع» (کارفرما) اسمی به میان نیامده و مرجع تأیید صلاحیت آنان سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور قید شده که فقط مرجع تأیید صلاحیت کارکنان دولت و بخش عمومی است و اگر قرار بود این ماده به سازمان‌های سه‌جانبه (کارگر، کارفرما و دولت) اطلاق شود، باید مراجع تأیید صلاحیت ارکان سازمان وزارتخانه‌های کار (برای نمایندگان کارگران)، صنعت، معدن و تجارت (برای نمایندگان کارفرمایان) می‌بودند.

- تغییرات انجام‌شده در اساسنامه سازمان بدون مطالعات کارشناسی جامع و بدون مشارکت شرکای اجتماعی و ذی‌نفعان اصلی سازمان تأمین اجتماعی صورت گرفته فلذا لازم است تا سازمان به شرایط قبل از مصوبات مزبور برگردانده شده و سپس در یک فرآیند علمی و با مشارکت شرکای اجتماعی و سایر قوای نظام نسبت به تدوین اساسنامه مطلوب و مناسب اقدام

شود، به‌ویژه آنکه اساسنامه قبل از تغییرات انجام‌شده (توسط دولت قبلی) از سال 1358 تا 1387 جوابگوی مسائل سازمان و کشور بوده است.

لذا طرح ذیل به مجلس شورای اسلامی تقدیم می‌شود:

- محمودی شاه‌نشین - یوسف‌نژاد - جعفرزاده‌ایمن آبادی - قاضی‌پور - امیرحسینخانی -
- صفری - موسوی لارگانی - سروش - اولادقباد - حسینی‌کیا - ابوترابی - خضری -
- لاهوتی - نورقلی‌پور - بدری - پوربافرانی - مقصودی - کولیوند - محمدیان -
- تربتی‌نژاد - نظر‌افضلی - شیویاری - ابطحی - محمدحسین قربانی - خاتمی -
- محبوب - سلام امینی - محمودزاده - حسینی‌شاه‌رودی - کوچکی‌نژادارم‌ساداتی -
- حمداله کریمی - جلودارزاده - نیازآذری - سیده‌فاطمه ذوالقدر - محمدی (قزوین) -
- پورحسین شقلان - علی‌اکبر کریمی - کمالی‌پور - وحدتی‌هلان - پاپی‌زاده پالنگان -
- انارکی محمدی - سمیه محمودی - سیدحسین نقوی حسینی - ساعدی - کپیری -
- علی ابراهیمی - رضیان - اکبریان - شریعت‌نژاد - بختیار گلپایگانی - میرزایی‌نیکو -
- اصغر سلیمی - علی اسماعیلی - رضا کریمی - عابدی

عنوان طرح:

اعمال سه‌جانبه‌گرایی در ارکان عالی سازمان تأمین اجتماعی

ماده واحد - نهاد اجرائی قانون تأمین اجتماعی مصوب 1354/4/3 با اصلاحات و الحاقات بعدی آن، سازمان تأمین اجتماعی می‌باشد که به‌عنوان یک نهاد عمومی غیردولتی و با شخصیت حقوقی مستقل و دارای استقلال اداری و مالی مطابق با اساسنامه‌ای که ترتیبات کلی آن به‌شرح ذیل می‌باشد و براساس اصل سه‌جانبه‌گرایی (دولت، کارگر و کارفرما) در تمامی سطوح و ارکان عالی تصمیم‌گیری و نظارتی و با رعایت اصول، قواعد و محاسبات بیمه‌ای زیر نظر وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی اداره خواهد شد و از

مفاد ماده (17) قانون ساختار نظام جامع رفاه و تأمین اجتماعی و ماده (113) قانون مدیریت خدمات کشوری و اصلاحیه آن مستثنی می‌باشد:

تبصره 1- بخشهای اقتصادی و سرمایه‌گذاری سازمان تأمین اجتماعی و مؤسسات و شرکتهای وابسته و تابعه آن صرفاً در چهارچوب اساسنامه سازمان مزبور و براساس قانون تجارت و با حفظ استقلال مالی و اداری در قالب تصمیمات ارکان عالی سازمان و با رعایت اصل حاکمیت شرکتی مربوطه اداره شده و هرگونه مداخله‌ای خارج از قواعد فوق ممنوع می‌باشد.

تبصره 2- رعایت اصول «شفافیت و گردش آزاد اطلاعات»، «عدم تعارض نقش»، «عدم تضاد منافع» و «درب چرخان» در انتصابات ارکان سازمان تأمین اجتماعی و توابع آن الزامی است؛ از جمله انتصاب افراد دارای سهام مالکیت و یا دارای فعالیت متناظر، انتصاب ارکان اجرائی و تصمیم‌گیری و نظارتی صندوق‌ها و توابع آنها و انتصاب بیش از یک شرکت یا مؤسسه (رعایت اصلاحیه ماده (241) قانون تجارت)

الف- ارکان عالی سه‌گانه سازمان تأمین اجتماعی به ترتیب ذیل خواهد بود:

1- شورای عالی تأمین اجتماعی

2- هیأت مدیره و مدیرعامل

3- هیأت نظارت

ب- شورای عالی تأمین اجتماعی مرکب از:

1- وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی (رئیس شورای عالی)

2- رئیس سازمان برنامه و بودجه کشور

3- رئیس سازمان اداری و استخدامی کشور

4- وزیر امور اقتصادی و دارایی

5- وزیر صنعت، معدن و تجارت

- 6- پنج نفر نمایندگان کارفرمایان از بخشهای مختلف با معرفی تشکلهای عالی کارفرمایی مندرج در قانون کار
- 7- چهار نفر نمایندگان بیمه‌شدگان با معرفی تشکلهای عالی کارگری مندرج در قانون کار
- 8- یک نفر نماینده مستمری‌بگیران با معرفی کانون عالی مستمری‌بگیران سازمان تأمین اجتماعی
- تبصره- جلسات شورای عالی با حضور حداقل یازده نفر از اعضاء به نحوی که حداقل دو نفر از اعضاء موضوع بندهای (6) و (7) و اعضاء موضوع بند (8) در جلسه حاضر باشند، رسمیت می‌یابد و تصمیمات آن با رأی حداقل نه نفر از اعضاء لازم‌الاجراء است.
- پ- هیأت‌مدیره مرکب از:
- 1- رئیس هیأت‌مدیره و مدیرعامل و سه نفر از اعضایی که دارای تخصص و تجربه فعالیت در سازمان تأمین اجتماعی باشند به پیشنهاد وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی و تصویب شورای عالی تأمین اجتماعی به صورت موظف و تمام وقت
- 2- یک نفر نماینده کارفرمایان، یک نفر نماینده بیمه‌شدگان و یک نفر نماینده مستمری‌بگیران که به ترتیب مقرر در بند «ب» معرفی خواهند شد.
- تبصره- نمایندگان موضوع بند (2) در صورتی که دارای بنگاه اقتصادی یا شاغل در کارگاه و یا مستمری‌بگیر باشند، به عنوان عضو غیرموظف فعالیت خواهند نمود.
- ت- هیأت نظارت مرکب از:
- 1- رئیس هیأت نظارت با حکم وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی
- 2- نماینده وزیر امور اقتصادی و دارایی
- 3- یک نفر نماینده کارفرمایان، یک نفر نماینده بیمه‌شدگان، یک نفر نماینده مستمری‌بگیران که به ترتیب مقرر در بند «ب» معرفی خواهند شد.

ث - احکام انتصاب کلیه اعضای ارکان عالی فوق‌الذکر از سوی وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی صادر می‌شود.

ج - سایر موارد مندرج در اساسنامه جاری سازمان مصوب 1358/6/10 و اصلاحات بعدی آن لغایت سال 1386 که با مفاد این ماده‌واحد مغایرت ندارد به قوت خود باقی است. در مواردی که اساسنامه مذکور مسکوت است مراتب با پیشنهاد مدیرعامل، تأیید هیأت‌مدیره و شورای عالی تأمین اجتماعی به تصویب وزرای عضو شورای عالی رفاه و تأمین اجتماعی می‌رسد و ملاک عمل خواهد بود.

چ - از تاریخ تصویب این ماده‌واحد، کلیه قوانین، مقررات و تصویب‌نامه‌های مغایر با آن لغو و بلااثر می‌شود.

هیأت‌رئسه محترم مجلس شورای اسلامی

احتراماً، در اجرای آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی و ماده (4) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب 1389/3/25 نظر معاونت قوانین در مورد طرح اعمال سه‌جانبه‌گرایی در ارکان عالی سازمان تأمین اجتماعی تقدیم می‌شود.

معاون قوانین

نظر اداره کل تدوین قوانین

معاون محترم قوانین

احتراماً در اجرای بندهای (2) و (4) ماده (4) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور مصوب 1389/3/25 نظر این اداره کل به شرح زیر تقدیم می‌شود:

۱- سابقه تقدیم:

ماده 130 - C قبلاً تقدیم نشده است.

- E قبلاً در جلسه علنی شماره مورخ تقدیم و در تاریخ در E مجلس / E کمیسیون (موضوع اصل 85 قانون اساسی) رد شده و اینک:

E با تغییر اساسی E با تقاضای کتبی 50 نفر از نمایندگان (مشروط به تصویب مجلس)

E پیش از انقضاء شش ماه E بدون تغییر اساسی

E با انقضاء شش ماه E با تقاضای کتبی کمتر از 50 نفر از نمایندگان

E مجدداً قابل پیشنهاد به مجلس می‌باشد.

E نمی‌باشد.

۲- در اجرای بند (۲) ماده (۴) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور:

E رعایت شده است.

در طرح تقدیمی آیین نگارش قانونی و ویرایش ادبی E رعایت شده است. (با اعمال نظر کارشناسی)

C رعایت نشده است، دلایل مغایرت به ضمیمه تقدیم می‌شود.

۳- از نظر آیین نامه داخلی مجلس (شکلی):

الف - ماده 127 -

اول - حداقل امضاء لازم (15 نفر) C دارد. E ندارد.

دوم - موضوع و عنوان مشخص C دارد. E ندارد.

سوم - دلایل لزوم تهیه و پیشنهاد در مقدمه C دارد. E ندارد.

چهارم - موادی متناسب با اصل موضوع و عنوان E دارد. C ندارد.

ب - ماده 138 - طرح تقدیمی دارای E یک موضوع است و پیشنهاد آن به عنوان C ماده واحده مواجهه با ایراد E نمی‌باشد. C بیش از یک موضوع E مواد متعدد می‌باشد.

۴- در اجرای بند (۴) ماده (۴) قانون تدوین و تنقیح قوانین و مقررات کشور
مصوب ۱۳۸۹/۳/۲۵:

اول: از نظر قانون اساسی؛

طرح تقدیمی با قانون اساسی بطور کلی مغایرت ندارد.
ف دارد، اصل / اصول مغایر و دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می شود.

دوم: از نظر سیاست های کلی نظام و سند چشم انداز؛

طرح تقدیمی با سیاست های کلی نظام و سند چشم انداز مغایرت ندارد.
ف دارد، دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می شود.

سوم: از نظر قانون برنامه؛

طرح تقدیمی با قانون برنامه مغایرت ندارد.
ف دارد، دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می شود.

چهارم: از نظر آیین نامه داخلی مجلس (ماهوی)؛

الف - ماده 140 - رعایت اصل هفتاد و پنجم قانون اساسی شده است.
ف نشده است، دلیل مغایرت به ضمیمه تقدیم می شود.

ب - ماده 181 - موجب اصلاح یا تغییر برنامه مصوب نمی شود و نیاز به ۲ - رأی نمایندگان ندارد.
ف می شود ۳ - ف دارد.

تعداد دو برگ اظهار نظر به ضمیمه تقدیم می شود.

مدیر کل تدوین قوانین

---

۵ - طرح تقدیمی از حیث پیشگیری از وقوع جرم با بند (۵) اصل (۱۵۶) قانون اساسی مغایرت ندارد.
ف دارد.

معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه

ضمیمه نظر اداره کل تدوین قوانین

بیان مستندات و دلایل مغایرت:

- 1- عنوان طرح مطول و برخلاف اصل ایجاز است.
- 2- عنوان طرح گویا نیست و با ملاحظه آن محتوای طرح به ذهن متبادر نمی‌شود. محتوای اصلی طرح و هدف مهم طراح محترم اصلاح اساسنامه قانون تأمین اجتماعی است که لازم است عنوان متناسب با آن اصلاح شود. همچنین لازم است طرح در قالب اصلاح یکی از قوانین موجود پیشنهاد شود زیرا افزودن عنوان جدید به مجموعه قوانین موجب تورم در قانونگذاری خواهد شد.
- 3- در مقدمه توجیهی لازم است به علل، اهداف و منافع ارائه و تصویب طرح اشاره شود. در مقدمه توجیهی این طرح صرفاً به صورت موردی و بدون پیوستگی برخی از خلأها و ایرادات ذکر شده، اما در نهایت جمع‌بندی و نتیجه‌گیری به عمل نیامده است.
- 4- طرح دارای موضوعات متنوع بوده و پیشنهاد آن در قالب ماده‌واحد مغایر با اصول آیین‌نگارش متون قانونی و ماده (138) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس است.
- 5- اصطلاح اصل «سه‌جانبه‌گرایی» در قوانین برنامه چهارم و پنجم ذکر شده است اما فاقد تعریف قانونی است. مناسب است در این قانون تعریف صحیحی برای آن در نظر گرفته شود. همچنین باید برای اصطلاحات «درب چرخان، عدم تعارض نقش، اصل حاکمیت شرکتی» نیز تعاریف مناسبی در نظر گرفته شود.
- 6- جهت رعایت اصول نگارش متون قانونی، عبارت «ترتیبات کلی آن به شرح ذیل می‌باشد» در صدر ماده‌واحد به عبارت «ترتیبات کلی آن در این قانون تعیین می‌شود» تغییر یابد. همچنین قبل از بند «الف» عبارت «ترتیبات اساسنامه مذکور به شرح زیر می‌باشد» اضافه شود.
- 7- عبارت «مندرج در قانون کار» در جزء‌های (6) و (7) بند «ب» به عبارت «مطابق فصل ششم قانون کار مصوب 1369/8/29» اصلاح شود.
- 8- در تبصره جزء «2» بند «پ» عبارت «موضوع بند (2)» به عبارت «موضوع این بند» اصلاح شود.
- 9- در صورتی که در بند «ج» طرح، لغو اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی مصوب 1387/3/26 مدنظر است، باید این مسأله به‌صراحت مطرح گردد.
- 10- لغو قوانین مغایر به صورت کلی در بند «ج»، خلاف سیاست‌های تنقیحی مجلس شورای اسلامی است. همچنین لغو مقررات و تصویب‌نامه‌ها خارج از شأن قانونگذاری مجلس است.
- 11- نهاد اجرائی قانون تأمین اجتماعی، «سازمان تأمین اجتماعی» اعلام شده و استقلال اداری و مالی این سازمان نیز به رسمیت شناخته شده است که این مطالب در ماده (1) قانون تأمین اجتماعی مصوب 1354/4/3 با اصلاحات و الحاقات بعدی آن ذکر شده است.

12- بند (10) ماده واحده قانون فهرست نهادهای و مؤسسات عمومی غیردولتی مصوب 1373/4/19 ماهیت سازمان تأمین اجتماعی را مؤسسه عمومی غیردولتی دانسته و تکرار دوباره آن در این طرح ضرورتی ندارد.

13- با توجه به اینکه در اساسنامه سازمان تأمین اجتماعی مصوب 1387/3/26 و نیز اساسنامه مصوب 1358/6/10 هیأت وزیران ارکان سازمان و اعضای آن مشخص شده است، بهتر است چنین طرحی در قالب اصلاح اساسنامه‌های مزبور ارائه شود.